

האהבה הראשונה – שיחה עם ד"ר רבקה נרדי

מאת אורית מרלין-רוזנצווייג

ד"ר רבקה נרדי, סופרת ומטפלת זוגית ופרטנית מבעלי מכון 'דיאלוג'. ספרה האחרון (רומאן) "זר יקר שלי" יצא לאחרונה (2008) בהוצאת פרדס.

איזה סוגי חוויות גורמות לאנשים להתגעגע לאהבה ראשונה?

זיכרון טוב שלנו מימי נעורינו, איך היינו מוצלחים ומקובלים יכול ליצור בתוכנו געגוע קבוע לגיל הזה ולא רק לאהבה הראשונה: לחברים, למקום החברתי, אפילו למראה החיצוני שלנו. לפעמים, אנשים שחווים בילדותם ונעוריהם הרבה טוב, רוצים להיצמד לחברי הילדות שלהם לנצח, לא להתנתק מהתקופה היפה ההיא. הם חוו את ילדותם ונעוריהם כזמן הטוב שלהם. הטוב הזה משפיע על זיכרון האהבה הראשונה, בעיקר אם היא יפה, הדדית, תמימה וטהורה כמו שיכולה להיות אהבה ראשונה בנעורים. ואם גם מתלווה לה התנסות מינית טובה – הטעם הנפלא הזה הולך איתנו לשנים רבות. הגעגוע למקום הטוב הזה מתעצם בעיקר אם שם ואז חווינו את שיא פריחתנו. ואכן יש לא מעט נשים וגברים שחווים את שיא פריחתם בנעוריהם, לעומת אחרים שזיכרון הנעורים מהול בכאב או בכישלון חברתי, לעתים בבדידות. ודווקא אלו שלא נהנו כל כך בנעוריהם ומתחילים את פריחתם מאוחר יותר בחייהם – רוכשים מיומנויות חברתיות, מקצוע ומעמד וגם נראים טוב יותר – הם פחות מתגעגעים למה שגם לא היה להם. ויש כמובן יוצאי דופן – אלו שלמרות קשיי הנעורים חוו אהבת אמת בלתי נשכחת.

מה סוד הקסם של האהבה הראשונה?

אהבה ראשונה היא ראשונית, בתולית ונקייה ממטעני עבר. יש בה משהו טהור, בראשיתי. חווית הפעם הראשונה היא לעולם עוצמתית יותר מהפעם השנייה. אפילו לראות נוף קסום בפעם הראשונה עוצר את נשימתנו באופן שונה מאשר אותו נוף הנגלה לנו בפעם השניה. כך אנו חווים את טעמו של המגע הראשון הוא מעורר את כל החושים שלנו. אנחנו כמו מגלי עולם חדש.

אהבה ראשונה שיש בה גם געגוע למימוש אותו משהו שרק חלמנו עליו, והיא מלווה בתשוקה וגם בהתרגשות של הפעם הראשונה הופכת את זה למשהו כמעט מיתולוגי. כל דבר שקורה בפעם השניה יכול להיות טוב יותר, אבל הוא כבר יותר מוכר. הוא כבר שייך למציאות. הרי היינו שם. הנאיביות של הפעם הראשונה מעניקה לחוויה עוצמה מיוחדת. ואכן רבים ורבות רוצים לחזור למקום הזה, אבל אי אפשר. אין שום דבר שדומה לפעם הראשונה.

האם כמו שהאהבה הראשונה שלנו נראתה בהכרח יראו כל מערכות יחסינו?

לאו דווקא. לחשוב כך זה אומר שאנחנו מאמינים שגורלנו נגזר מחוויותינו המוקדמות. אני מאמינה שיש באדם יכולת להשתנות, ללמוד לקחים ולהיזהר ממקומות שם יש נטיה ליפול. זה דורש התמודדות מתמדת. יש אנשים שנטייתם ליפול למצבים הרסניים היא יותר גדולה ולכן עליהם להיזהר יותר. המודעות לחולשותינו יכולה להציל אותנו ממצבים פגיעים במיוחד.. אם נקצין לרגע את החוויה אדמה זאת למצב של גמילה מתמדת מנטיה הרסנית - כמו אדם שזוכר את הנטיה שלו לאלכוהול וכל הזמן צריך להזהר. זה סוג של מאבק. אנשים שלא מודעים לצורך במאבק עלולים ליפול. אם לדוגמא יש לאדם נטייה לבטל את עצמו מפני אדם שהוא מאוד אוהב, דווקא כשהוא מתאהב הוא עלול לחזור למקום הזה של ביטול עצמי למרות שהוא כבר אדם בוגר ויודע להיות אסרטיבי בהרבה מאוד מקומות בחיים שלו. אם לאדם יש נטיה שלא להתמסר עד הסוף, זה יכול להיות גם מוקש ביצירת קשר חדש. אולי כי התמסר או התמסרה באופן טוטאלי אז בפעם הראשונה ונפגעו, או אולי דפוס מילדות שאנשים מביאים איתם לקשרים בתקווה שיגנו עליהם. אם אדם נוצר את זכרה של האהבה הראשונה - לטוב או לרע - כחוויה שיש לחזור עליה או לחילופין להימנע משכמותה בכל מחיר - הוא תקוע.

מתי אהבה ראשונה יכולה להיות מסוכנת לנו?

כשאדם נצמד בזכרוננו לאהבה הראשונה, שלרוב לא עמדה במבחן הזמן, לא הזדהמה על ידי החיים, ונשאר רק זכרון נקי, אהבות רגילות או קשרים ארוכים לא יכולים להתחרות בזכרון הטהור הזה. אגב זה מסביר את סוד קיסמן של אהבות וירטואליות, הן לא מזדהמות במפגש עם המציאות. אהבה ראשונה מתרחשת בגיל שאין בה חובות של עולם המבוגרים. היא כולה רגש, מאוד מנותקת מעולם המציאות, ויש פה אשליה שזה הדבר האמיתי. זה גם, כאמור, סוד הריגוש של עולם הצ'אטים. אדם חילוני עלול להתייחס לאהבה רומנטית כמעט כמו שאדם דתי יתייחס לאלוהים. הוא משליך עליה הכל! הוא מאמין: אם תהיה לי אהבה אהיה יותר מוצלח, יותר מאושר ולא יחסר לי שום דבר. העומס הזה שאנו נוטים להעמיס על האהבה גורם לה להשחק מהר מאוד, כי במציאות שום אהבה, גדולה ככל שתהיה לא יכולה לעמוד בתנאים הבלתי מציאותיים הללו. ואם אנחנו נצמדים לאהבה הראשונה כאמת מידה להשוואה לאהבותינו בהווה - אנחנו בצרות.

האם תמליצי למטופלייך להפגש עם אהבה ראשונה?

לא הייתי עושה את זה, אלא אם האדם מרגיש צורך דחוף והוא עוצר את חייו עד שלא יעשה כך. הייתי שולחת את האדם להתמודדות פנימית. לכל אדם יש את המקום שאני קוראת לו 'פינת הפנוי', 'פינת הפנויה' - המקום הפרטי הדמיוני לשם אנחנו הולכים לפעמים כדי לחלום על עולם אחר, אולי יותר טוב. זהו אותו סדק בעולם המסודר שלנו שמעניק לנו רגעים של שיחרור מצווי החיים היומיומיים. זו פינה שאם אנחנו נותנים לה לגיטימציה זה מאפשר לנו לקבל את האמביוולנטיות שלנו בחיים הבוגרים, שאנחנו לא נמצאים עד הסוף כל הזמן פה, ולפעמים עפים למקום אחר.

לפני שנים רבות הכרתי גבר שלפני נישואיו השניים, נסע לעיר אחרת כדי לפגוש פעם אחת אחרונה את אהובתו הקודמת המיתולוגית. פגש אותה ונרגע והתחתן. לא ראיתי אותו עשרים שנה, אבל אני זוכרת את הסיפור. הוא הלך לפגוש אותה, כדי להיפרד מהאשליה. כל עוד הוא לא פגש אותה היא יושבת בתוכו. כשהוא ראה אותה, זה לא עשה לו את זה יותר. אנשים משתנים. יש הרבה התפקחות מאשלות ללא מילים. האדם כבר לא נראה כמו בדימיון, ואת שואלת את עצמך, אלוהים, זה האדם שחלמתי עליו בלילות?